

TSASZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

(30.)

Költ *Bétsben*, Mind-Szent-Havának
(Októbernek) 11-dik napján, 1793-dik
Eszterházyban.

Hadi Környürlállások.

Maubeuge Frantzia Várat, melly,
Quesnoi Várán innen, mintegy három
mértföldnyire fekszik *Fran. Hennegauban*,
egésszen körül-fogta Hg *Koburg* Sept. 30-
dik napján, 24 Batalion Gyalogsággal, és
30 lovas Svadronokkal: minekutánna a'
Vár mellett lévő Fran. tábornak 3 elől
vigyázott fiók táborait olly hatalmassan
meg-lepte volna, hogy azoknak sátoraik,
11 ágyúkkal, sok munitziós izekerekkel,

K k

és Izáznál több Katonákkal együtt, diadalmas Seregünk' kezére jutottak. Mindjárt sántzok' kanyá-ához kezdetett Hg *Koburg* a' Vár körül, 's ezen munkának őltalmára Gr. *Klerfet* rendelte, 8 Bat. okkal, és 12 Szadronokkal; a' míg oda fognak érkezni a' Hollandusok.

Az *Eszterházy*-Huszár-Regementnek nagy-érdemű Oberstere, *Dévay* Úr, megindult September' 28-dikán reggel *Orchies* mellől — melly 3 mértföldnél valamivel fekszik melzebb *Conde* Várától — olly tzéllal, hogy az Ellenségnek *Lille* és *Douay* Várak között fekvő táborát meg-visgálja; de nem mehetett tovább *Berfeenél*, melly *Orchies*hez egy mértföldnyi forman esik, mivel ebben a' helységben négy lovas Kompania Frantziaság, és két Batalion gyalogság; az Oberster Úrral pedig tsak kevés Nép volt. A' gyalog Frantziák, megtámadták Vitézeinket; de villza-vonták magokat, minekutánna negyvent le-sózatott, négyet pedig el-fogatott volna közülök *Dévay* Oberster Úr. — Részünkről, heten kaptak sebet, és hárman estek-el. Kettő ezen el-esttek közül, Vadász-Katona; hanem egy, olly *Eszterházy*-Huszár Fő-Hadnagyunk volt, a' ki mind karddal, mind pennával sokszor meg-különböztette magát, 's ugyan azért, Obersterének is egész bizodalját meg-nyerte; másoktól is tiszteltetett; a' kinek nevét mi, a' millyen

örömmel írtuk-le ekkoráig: színt'olly nagy meg-illetődéssel említjük most — *Metséri Fő-Hadnagy*.

Aufstriali-Flandriának Warwick nevü Városotskájához igen közel, egy magas helyen fekvő szél-malomnál akartak tanyát ütni Sept. 26-kán a' Frantziák; de *Odonell* szabad Seregünkbéli Májor Gróf *Gyulay*; mihelyt a' lármát hallotta, mindjárt segítségekre nyomúlt az azon a' tájon tartózkodott Vitézeinknek, 's vissza-nyomta az Ellenséget.

Gróf *Wurmser* olly tudósítást vett Sept. 29-dike' éjfézakáján *B. Staader F. M.* Lieut. tunktól, hogy az Ellenség újra szándékozott által, 3 helyen is *Elő-Aufstria*ba (*Vorderösterreichba*); azért is nagy vigyázással völt Fordelzterráikhi Seregünk, főképpen a' hegyek' nyílásaira, és magazinomainkra.

Éppen azon a' napon, hogy odahagyta a' *Prüsszai* Király az Ármádiáját; 's annak fő kormányozását *Braunschweig* Hertzegre bízta — az az, Sept. 29-dikén, délután — két tsapat Frantziáság — egyik mintegy öt ezerből, a' másik pedig két ezerből álló — fel-kerekedett *Bitsch* Városa mellől (melly, a' rólla neveztetett Uradalommal együtt, *Alsátzia*, és a' *Zweybrücken*i Hertzegség között fekszik); 's az első tsapat tizenkét, a' másik pedig négy ágyúból keményen kezdett tüzelni

a' Prusszusokra; de *Braunschweig* Hertzeg még keményebben ágyúztatott-vissza Frantzia Uraimékra: azért is tanátsosabbnak itélték ökemek a' rákok' példáját követni.

Ugyan Sept. 29-dikén reggel, *Knobelsdorf*, és *Kalkreuth* Prusszus Generállieut. ok által-hajtották a' *Saar*-vizén, *Buchmeringnél* az Ellenséget, 's nyertek is tölle egy 12, és egy 8 fontos ágyút; de azzal az alkalmatossággal el-esett Prusszus Gen. Májor *Wägen*; *Greyffenberg* Oberster is veszedelmes sebet kapott.

Az *Orániai* örökös Hertzeg, környül-állásosan tudósította Sept. 20-dikán *Gent* Városából a' *Hollandiai* Rendeket, a' 12-dik, és 13-dik Septembéri történetekről, 's meg-küldötte nékiek az el-estteknek, meg-sebesítettetteknek, és nem-találtattaknak egézf laistromát is.

Az el-estteknek száma' megy mind-öszve 147-re, kik között voltak 3 Oberst-Lieutenántok, 1 Májor, 2 Kapitányok, 6 Hadnagyok, 3 Zászlótartók, és egy Májori ranggal lévő Seb-orvos. — Ló, nyóltz hüllott-el.

Meg-sebesedtek: *Fridrik* Orániai Hertzegen, és Gen. Májor *Wartenslebenen* kívül, *Van der Duyn*, 's *Gravenmoer* (ez el is fogatott), és Hertzeg *Hessen Darmstadt* Generálisok, négy Obersterek, kik közzül hárman rabságba estek; két Oberstlieut.ok, kiknek egyyike Hertzeg *Solms*; egy Májor,

17 Kapitányok, 11 Hadnagyok, egy Alhadnagy, 6 Zászlótartók, 339 Altisztek és Közemberek; és 45 lovak.

Nem találtak: egy Oberster, két Oberst-Lieutenántok, 8 Kapitányok, egy Capitain-Lieutenant, 9 Hadnagyok, egy Alhadnagy, 7 Zászlótartók, egy Adjutant-Májor, két Stabális Seborvosok, 864 Altisztek, és Közemberek; és Gr. *Hohenlohe* Oberst-Lieutenántnak egész Batalionja; — és 38 lovak.

Hogy szerentsébben nem vonhatták-vissza magokat a' *Hollandusok*: ennek fő okául azt írja az *Orániai* örökös Hertzeg, hogy rosszak voltak az ágyúi készületeket vontató szekerek, azért is rakásra törtek, 's a' szoros útat, főképp' *Meninnél*, egészen el-fogták. *Hedouville* a' neve azon Generálisnak, a' ki a' fenn- említett napokon *Meninnél*, és *Werwicknél* kormányozta a' Frantziákat a' *Hollandusok* ellen.

A' *Hannoverai* Tudósítások szerént, Sept. 5-dik napjától fogva 8-dikig, 11-en estek - el *Dünkirchennél*. a' *Hollandusok* között; 44-en kaptak sebet, 's 24-en tüntek - el.

A' *Nizzai* Grófságban *Entroquenél* meg-támadta az *Aostai* Hertzeg — egy a' *Szardiniai* Seregek Vezérjei között — Sept. 15-dikén a' Frantziákat — de ezeket a' maga Seregénél nagyobb jüeknek találta.

Nagy - Britanniai Minifiter *Pitt*nél, öfzve gyültek Sept. 14-dikén Lord *Loughborough* Kantzellárius, *Grenville's Amherst* Lordok, és *Dundas* Státus-Titoknok, kiknek tanátskozások után sok-felé küldettek Kurirok, és új parantsolatok adattak - ki, mellyek a' hadnak egéllz erőben lejendő folytatását tárgyazták. Ujjonnan hat Regementek állítatnak - fel, mellyek közzül mindegyikben ezer ezer Ember fog lenni. El-fogadta az Udvar két Lordoknak, és két Oberflieuten.toknak kinálkozásokat is, kik négyen négy új Regementeknek ki-állítására ajánlották magokat. — *York* Hertzeg' Seregéről a' végeztetett, hogy negyven ezerre szaporíttassék.

A' Frantziáknak nap-nyúgoti Indiában lévő nevezetes Szigetjek *Martinique* ellen új szerentsét akar próbálni *Nagy-Britannia*. Az oda rendeltt hajós Seregnek Kormányozójává, neveztetett *Jarvis* Admirális; a' Szigetbe ki-szállítandó Katonaság' Vezérévé pedig Gen. *Grey*.

Hg *Richmond*, a' ki Fejek vólt a' N. Britanniai Artilleristáknak (Ágyúsoknak), le akarta tenni Septemb. 11-dikén a' maga tiztségét, de fel-mondását el nem fogadta az Udvar; hanem Sept. 14-dik napján újra kérte az Udvert, még pedig igen nagyon, hogy botsássa-el ötöt említett katonai főszolgálatjából.

Genuából írták Sept. 14-dikén, hogy

az ott lévő Frantzia Konzul, *Tilli*, egy nyomtatványt tétetett közönségesse, mellynek értelme szerént, a' Frantzia Pátrioták birták már *Toulon* Városának hegyes környékeit; de ugyan az nap délután *Orake* Anglus Minifier más nyomtatványt adatottki, mellyben meg-tzáfolta a' *Tilli*' jelentését, 's emberségére bizonyította, hogy mind *Toulon*, mind az egész *Touloni* Distriktusnak egyéb erősségei is az Anglusok' és Spanyolok' kezeik között vagynak — melly bizonyításnak az a' fogamatja lett, hogy tüstént feles számú hajók indultak eleséggel a' *Touloni* ki-kötő helybe.

Magából *Toulonból* is írják, hogy jó lábon áll ott minden, és hogy mindenfelől takarodnak oda külföldi Seregek.

(A' *Touloni* ki-kötő hely olly nagy, hogy több el-fér benne ezer öt száz tengeri hajóknál.)

A' *Bresti* nevezetes Fr. ki-kötő helyről is az a' hír: hogy a' Várossal egyetemben, *Tulon* Városa, és ki-kötő helye példáját követte volna: de ez még eddig tsak hír.

Egy *Turini* Levél, melly költ Sept. 14-dikén, Vezérnek írja még, *Kellermann* Fr. Generálist, sőt azt is írja felöle, hogy az, Seregének egy részével vissza-ment *Lyon* mellől *Szabaudiába*, és újra el foglalt sok tanyákat, mellyeket el hagytak előbb a' Frantziák.

Elegyes Tudósítások.

Az a' hír, melly pestist támasztott a' *Szerviai*, és *Oláh-Országi* széleken, sült hazugság volt.

Egy *Konstantzinápolyi* Tudósításból, melly Sept. 12-dikén költ, azt olvassuk, hogy a' *Kapután-Basa* visszahivatott az *Archipelagusról*; éjjel nappal dolgoznak a' hajó-tárakban; a' melly fegyveres hajók a' múltt háborúban megromlottak, azokat minden módon egyengetik; az ép hajók pedig hadi lábra állítatnak; alig emlékeznek *Konstantzinápolyban*, hogy úgy fogdosták volna a' hajós *Legényeket*, mint most. A' szárazon is tétetnek hadi készületek. — *Drinápolyban*, és másutt is nagy magazinok rakatnak. De miért? az nem íródik.

A' *Konstantzinápolyi* *Frantziákról* nem szól a' fellyebb említett levél egy szót is; hanem a' *Smirnánál* lévő *Frantzia* hajós *Legényekről* írja, hogy azok, és az egyesültt *Hatalmasságoknak* hajós *Legényeik* között gyakran esik *tzivakodás*.

Generálmájorságra emeltettek *Popini* Úr, és *Gr. Heister*, kik közzül amaz, a' *Beaulieu*' *Reg. jénél*; ez pedig a' *Gemmin-genénél* viselt vala *Obersterséget*.

Frantzia Ország.

A' *Frantziák*, törvényekké láttattak tenni magoknak azt a' *deák* példa-beszédet: *Non ita, sicut alter*. (Nem úgy, mint

más.) — Kalendáriomot is különbözöt akarnak már ők most fel-venni, mint-sem a' mellyel élnek egyéb Nemzetek. — Még ugyan tudunkra nem hozott végzést ezen dologban a' Nemzet - Gyűlése, hanem a' tudományi dolgokra ügyelő Deputátzió, következendő vélekedését terjesztette az éránt a' N. Gyűlése eleibe Sept. 21-dikén:

1.) A' Frantziáknak ezutánni idő - számlálások, fog kezdődni a' Közöns. Társaság' fel-állításának napjától, melly vólt 1792-dikben, Sept. 21-dike. 2.) Az esztendő, továbbra is 12 hónapokra fog osztatni; hanem minden hónapban 30 nap lessz. Öt napok fenn-maradnak, 's azok egy hónap-hoz sem fognak tartozni. 3.) Minden hónap három hétre, és minden hét tiz napokra osztatik - fel. 4.) A' hónapok' neveik legyenek: *Újjá-születés, Eggyesülés, Lapta-játék, Basztill, Nép, Hegy, Köz. Társaság, Egység, Külön-válthatatlanság, Atyafiság, Szabadság, Igazság.* 5.) A' héti napokat nevezni lehet: *Mérő-sinórnak, Sipkának, Nemzeti - bokrétának, Ekének, Tzirkalomnak, Tsomónak, Agyúnak, Tserfának, Dárdának, Nyúgodalomnak.* 6.) Minden negyedik esztendőben, *Olympiai* játékokat kell tartani a' Revolutzió' öröme.

Hogy a' Frantzia Dámák ne téphessék ezután olly könnyen egymást: azt végezte felöllök a' N. Gyűlése Sept. 21-dikén, hogy

mindnyájan fehér, kék, és veres színű nemzeti bokrétákat (kokárdokat) viselylenek; és ha valamelyik le merészeli a' nemzeti bokrétát tépni a' másikról, vagy akármelly más betstelenséget tejjend azon: hat esztendeig fogja még-ültni a' tömlöztöt.

Magyar Ország.

Gróf *Koháry Ferentz* ö Nagyságának, Ns *Hont-Vármegyei* örökös Fő-Ispányságába lett bé-iktattatása' alkalmatosságával Primás ö Eminentziájához, és a' Nemes Vármegye' Rendjeihez tartott Beszédjeit, ígéretiünk szerént ímé közöllyük:

Fő méltóságú Hertzeg Kárdinális, Esztergomi Érsek, és Hazánk' Primássa!

Ha valaha életemnek eddig töltött napjai között olyanok találtattak, melyekben hőldognak tartottam magamat, és a' mellyeknek emlékezetek kedves előttem: ezen mai el-felejthetetlen nap, az el-múltaknak hőldogságát 's emlékezetét minden bizonnyal fellyül-haladja: midön Felséges Koronás Királyunk' kegyelméből, ezen Nemes Vármegye' Fő-Ispányi Hivatalyába, Eminentziád által bé-vezettetni szerentsém lett — Hazánknak leg-főbb Szentegyházi Méltósága által, a' kinek nem tsak ditsösséges Elei által több Századoktól fogva, Hazánknak mind polgári, mind hadi állanothan lévő leg-főbb Tifztségeiben tett fényes nagy érdemei, a' nemes tselekedetek' jegyző - könyveiben

tündökölnék — mellyek közzül, hogy a' régiebb idökröl halgassak, Hazánknek két nagy méltóságú 's nagy érdemü Fő Oszlópa: Gróf *Battyáni Lajos* Nádor Ispány, Eminentziádnak édes Attya, nem - különben Hertzeg *Battyáni Károly* Horvát-Országi Bán, Eminentziádnak édes Bátyya, még most is a' Magyaroknál eleven nagy emlékezetben vagynak — hanem a' kinek személlyes erköltsei 's tulajdonságai, nagyra termett nemes lelke 's mély böltsessege, közönséges édes Hazánkhoz viseltető igaz buzgó hazafiúi szeretete, és a' leg-fontosabb dolgokban már sok izben, de főképpen a' két el - múltt Ország-Gyűlésekben a' Közjónak 's egyességnek elő-mozdítására tzelező hathatós és bölts közbenjárása, valamint azokat az egész Fels. Haza tsudálva tapasztalta, úgy a' Magyar Nemzetnek közönségessen örökös tiszteletét, és elölthatalan szeretetet Eminentziádnak anynyira meg - nyerték, hogy leg - jobb, és szeretett Kárdinális Primássunknak, mint Hazánk' egy édes Attyának kedves emlékezetét még késő unokáink is áldani fogják. De mennél nagyobbak, és fényesebbek Eminentziádnak érdemei, annál megbetsülhetetlenebb Eminentziádnak azon hozzám mutatott kegyessége, mellyel ezen Ns Vármegyének Fő-Ispányi Székébe való bé - iktatásomat magára vállalván, e' mai nekem áldott napnak böldsága által,

szívemben gerjesztett különös nagy örömet meg-tetézni méltóztatott. Azért is Eminentziádnak ezen érdemem felett nagy jó-vóltát, szívemnek egész hálá-adatosságával 's mély tisztelettel köszönyvén, buzgó szívemből kívánom, hogy az Ég Eminentziádnak drága életét, a' Magyar Hazának 's Szentegyháznak javára még számos esztendeig tartsa; egyfzersmind pedig ezen Nemes Vármegyét, magammal együtt, Eminentziádnak kegyességébe, 's hathatós pártfogásába ajánlom.

Tekintetes Nemes Rendek!

Messze ki-terjedtt édes Hazánknak akármelly Ns Vármegyéjében Fő-Ispányi hivatalt viselni, mindenkor szerentsémnek tartottam volna. De azon különös nagy vígafztalásomról, mellyet ezen Ns Hont-Vármegyének Fő-Ispányságába való belépésemből veszek: csak az tehet tökéletes ítéletet, a' ki tudja, melly nagy gyökeret vert iffjúságomtól fogva szívemben ezen Ns Vármegyének szeretete, a' melly Eleimnek vérekkal együtt belém öntetett, és csak nemzettségemnek magva-szakadásával fog meg-fzűnni. Ezen örökösön reám származott szeretet, Hazámhoz vonzó szeretetemhez kaptsolván magát, arra indított engemet, hogy akkor is, mikor az időknek viszontagságai által, szeretett Vármegyém' kormányozásához születésemmel nyertt reménységemtől meg-folztatni

láltattam, alább-való tisztségekben kezdvén Királyomat 's Hazámat szolgálni, magamat felsőbb hivataloknak viselésekre is méltónak, 's alkalmatosnak tenni, és ez által örökös tisztségemet meg-nyerni igyekeztem. Azért Fels. Koronás Uralkodónknak királyi kegyelmét elegendőképpen nem magasztalhatom 's dicsőíthetem, hogy nemzettségemet ezen fényes tisztségtől való, immár tizenhat esztendeig tartott el-válása után, személynemben a' T. N. Rendekkel vizont egyesíteni, és Eleim' érdemeit, 's egy-fzersmind magam saját tsekély szolgálomat is olly tekintetes és nemes Vármegyének Fő-Ispányságával meg-jutalmazván buzgó kívánságimat bé-tellegesíteni méltóztatott.

Mennél szívessebb hajlandósággal pedig ezen T. N. Vármegyéhez mindenkor viseltettem, és mennél buzgóbban annak T. N. Rendjeivel egyesülni kívántam, annál nagyobb örömet veszek abból, hogy sem távol-lételem, sem az időknek vizontagságai ki-nem törülhették emlékezetét annak a' fzeretnek, 's bizodalomnak, melyet ezen T. N. Vármegye nemzettségemhez mindenkor mutatott, és mellyben az Eleim közzül vólt Fő-Ispányok, a' magok ditsősségeket, 's boldogságokat helyeztették. Sőt azon ki-jelentett szívessége a' T. N. Vármegyének, melly a' Fő-Ispányságra lett Királyi neveztetésemet követte,

és ezen jeles és fényes gyülekezet, mellyel bé-iktatásomnak napja meg-tiszteltetik, olly kedves reménységgel táplálnak, hogy a' T. N. Rendeknek hozzám való szíves hajlandóságokra, 's bizodalomokra szert tehetek. Igaz szívemnek buzgóbb kívánsága nints annál, hogy Felséges Királyunk, 's édes Hazánk szolgálattját, a' N. Vármegye hafznát, és minden annak kebelében lakozó akármelly sorson, 's hiten lévőök javát minden tölem ki-telhető módon elő mozdítván hivatalombéli kötelességimnek minden személyes tekintet, 's óldalas tzelok el-távoztatásával, a' törvények leg szorossabb értelmek szerént hiven meg felelhessek. Ezen fel-tett tzelom el-érésére valamint magam egész tehetségemet, 's minden igyekezetemet örömmel szentelem, úgy jóra törekedő igyekezetemben fel-segíttetésemet a' T. N. Rendektől kérem és reménylem. Egyedül tsak illyen egyenlő indulattal, 's értelemmel lelkesítve, és egybe vetett vállakkal, munkálkodván lehetünk szerentsések a' köz-jónak eszközésében; Felséges Urunk Kegyelme, 's polgár társaink szeretetekre magunkat érdemesekké tehettük, és igaz kiv Magyar Nemesek, jó Hazafiak, és fele-barátinkhoz egyenlő tizta szeretettel viseltető jó Kereftények-neveket érdemelhetünk.

Végtére magamat a' T. N. Vármegyének szolgálattjára mind közönségessen mind

személylyessen ajánlom, és buzgó szivemből kívánom: Éllyen Felsőges Koronás Királyunk! — Éllyen kedves Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk! — Éllyen a' nagy érdemű, 's Fő-Méltóságú Kárdinális Primásunk! Éllyenek a' T. N. Rendek! Éllyen az egész N. Vármegye!

A' Nemes *Hajdú-Városok*, úgymint: *Böszörmény*, *Dorog*, *Hadház*, *Nánás*, *Szoboszló*, és *Vámos-Pirts*, azon fellyül, a' mi reájok esett, az Ország által ezen folyó hadra ajánlott 's adott Katonákon kívül, újjabban két száz lovas Vitézeket állítottak-ki; melly buzgóságokat méltó tekintetbe vévén ő Felsőge, több más kegyelmességeinek tapaszttatása mellett, azt is tselekedte, hogy a' meg-nevezett Nemes Városoknak ajánlásokra, a' *Mack*' (ez előtt *Jaquemin*) vasas Regimentjeben ditséretes Hadnagyságot viselt *Csanády* *József* Urat méltóztatott második Kapitánnyá nevezni a' *Blankenstein*' Magyar Lovassaihoz; *Fodor* Urat, Alhadnagyá az *Eszterházy*-Hulzárókhoz; *Vetsei Péter* Urat pedig Tsászári Királyi Kadéttá, a' *Wurmser*-Regementjéhez.

Debretzenből, Okt. 3-dikán. — „A' mi Szuperintendentziánk' nagy-érdemű Fő Kurátorát, Tek. *Rhédey Ferentz* Királyi Tanácsos, Udvarnok, és Arany-sarkantyús Vitéz Urat, mélly bánatba borította kevés napok alatt, két igen szomorú történet. —

Kedves nevendék Fia ezen drága jó Úrnak, az itt lévő Reformátum Kollégyiomban folytatta ditséretes tanulását, a' midőn kirtelen reá jött a' himlő' tüze, 's életének hajnali világát el-óltotta. A' hóltt test, *Piskóltra* (melly rend-szerént-való lakó-helye a' fenn-nevezett Uraságnak) kivitetett, és nagy halotti tzeremoniával eltemettetett. Estvére fájlalni kezdte a' fejét a' szomorú édes Anya, 's ugyan azon éjtzaka özvegyen hagyta a' bánatos szívű édes Atyát, *T. Rédey Ferentz* Urat, kivel példás házassági életet élt számos esztendőig.

Szegszárdon történt a' múltt Augustus hónapban, hogy a' Ns Vármegyének egy ott lakott Asztalossa, a' mint firmátzot akart volna lenmag-olajból készíteni: az claj lángot kapott. A' meg-ijjedtt Ember hogy él-olthassa a' már derekassan égett olajat, bé-fedte azt az elő-kötőjével; de ehhez hozzá ragadván az edény, egésszen reá borúlt az a' szegény Asztalosra. Tetétől fogva tehát talpig lángban lévén ezen nyomorúlt, ki-szaladt segedelemért az udvarra; hanem szüntelen csak *Jésus Máriát* kiáltozott. A' tselédi valamelly ijjesztő tüzes Embernek gondolták; azért is meg-rémülve széllyel futottak. Ekképpen magára hagyatván a' szerentsétlen, özve-sült, és kevés idő múlva, nagy kínok között meg is halt.